

VIII. EDIZIOA

“Café Bar Bilbao”

Teatro Laburreko Saria

Premio Teatro Breve

Xabier Lopez Askasibar

Piztu gabeko zigarroak

2010

EDIPO

Kaleko farola dardartien itzalpean ikusi zaitut eta neure buruari esan diot, azkenean aurkitu dut, bila nenbilen emakumea. Hainbestetan amets egin dudana. Behar nuena. Zugana hurbildu egin naiz, jabearen arrastoa segituz doan galdutako txakur zaragartsua bezala. Baina ez nauzu begiratu. Gona beltzaren urratuarekin jolasten ari zara zure gogoetetan galduta. Arratoiak ezkututzen diren bazter ilun horretan ikusi zaitut, eta neure buruari esan diot, bera da, irtenbide bakarra; baina ez nauzu begiratu, ez duzu nire arnas urduria zure garondoan sumatu. Kaixo, esan dizut eta, ba al duzu dirurik, galdetu didazu egunerokotasunaren boz aspertuaz. Honaino etorri naiz gauaren azkenean, eskale zarpailtsuak nahiz heroinomano zimelduak ozta-ozta saihestuz. Basatia da kalea. Kotxeak ez dira semaforo gorrietan gelditzen, tiro hotsak entzuten dira urrutian... korrika egin behar izan dut, hiltzaileez ihesi, izerdi-patsetan eta arnasestuka bukatu arte... hori guztia egin dut, eta ez dakizu nor naizen. Ez dakizu nor naizen... denbora honetan guztian zure bila ibili den gizonezkoa naiz, oihukatu nahi nizuke, baina zuk ez dakizu ezer horretaz. Ez zenuke sekula ulertuko.

Gonarekin jolasteari utzi gabe burua altxatu duzunean, ba al duzu dirurik, errepikatu duzu, lipar batez ezpain gordinetan

arnasa hartzeko zirrikitu bat agerian utziz. Ba al duzu dirurik, galdetu didazu bat-batean eta ez dakit zer erantzun. Gaztea zara. Edo ematen duzu. Ni baino zaharragoa izan arren. Ba al duzu dirurik, galdetu didazu eta, ze gaztea, esaldiak ihes egin dizu hasperen batean. Bai, dirua daukat, bota dut indarrez, gizon zailduaren ahotsa imitatu nahian. Norbaiten oroitzapena dakarkizu burura neure adats ilehoriak, orduan askatu duzu artilezko gona; bihozkada baten hozkirriak gorputz osoa zeharkatutakoan utzi diozu arroparekin jolasteari, une horretan askatu duzu gona eta ez lehenago.

Urrutian ikusi zaitut polizien sirenen oihartzunen artean eta badakit nor zaren, begiratu nauzu eta norbait gogorarazten dizut. Besterik ez. Horregatik, nora goaz, galdetu dizut. Nora goaz, esan dizut; hemen egon nahi dut zuri begira, mugitu gabe, aitortu beharrean. Nora goaz, galdetu dizut emozioaren urduritasunaz, zeu zara itxaroten ari nintzen gizona, erantzungo didazulako esperoan. Baina, nora goaz, esan dizut eta, hor gela bat dut, laburra eman didazu aditzera.

Ikusi zaitut eta neure buruari esan diot, bera da; une horretan bertan, kafe batera gonbida zaitzakedala bururatu zait. Beroa. Kanean zain egoteko hotza egiten baitu otsailean. Kafe bat ondoko taberna zaharrean. Neguan zigarroaren ke artean adiskideekin edaten diren horietakoak. Inoiz ospetsu izan ziren

idazle ahaztuak, absentaz mozkortzen diren zulo dekadente horietako batean. Arima abandonatuen azkeneko gotorleku bihurtzen diren horiek. Zu eta biok. Bakarrik. Inor gehiago ez inguruan.

Baina itxita dago taberna. Eta ez dugu elkarrekin zigarrorik erreko. Inoiz piztu ez diren zigarro ahaztuak. Hor geldirik daudenak, bizitzak eskainiko ez dien aukera berri baten zain. Norbaiten poltsikoan galdutako zigarro koitadu horiek bezala izango gara gu. Nora goaz, galdetu dizut, horrelako erantzun amultsu baten zain: zeu zara itxaroten ari nintzen gizona, goazen kafe bat hartzera ondoko tabernara, orain otsailean, hemen, kalean, hotza egiten baitu. Baina, hor gela bat dut, adierazi didazu xaloki. Bihotza idortu zait ametsen ilusio faltsuaz. Ez dago esperantzarik. Ez dago inolako esperantzarik.

Ados, esan dut eta igo gara. Logelara. Abesti bat kantatu dut eskaileretan zehar, igotzen ari ginen bitartean bat-batean gogoratu dudan sehaska kanta. Nota berri bakoitza astiro miazkatuz bete dut ahoa. Eskaileren erdian gelditu zara istant batez, urduri edo. Begirada galduaz begietara so eginez, ea benetan dirurik dudan berriz galdetu didazu. Gora jarraitu dut solairua zein den ezagutu gabe; horrek ez du azola, ezinbestean urkamendira garamatzatelako pisu guztiek. Erortzear dagoen eraikin honen muga garaieneraino igo nahi nuke, eskailerak,

ordea, ez dira bukatzen, amaiezinak dira. Ez, ba, ez da egia! Esnatu inuzente hori! Une bateko burutazio txoroa izan da, ez naiz lekutik mugitu, ez dut urrats bat bera ere eman. Eta ez diot galderari erantzun. Galdera ez baita hori. Non ikasi duzu abestia, da galdera. Baina ea benetan dirurik dudan esan didazu. Ez dut erantzun, baina kaka zaharra pentsatu dut, eta gastatutako jeans-aren atzeko patrikatik, bola batean zimurtuta neuzkan billete batzuk erakutsi dizkizut. Zimurtutako billeteak erakutsi dizkizut eta, ez dakit zergatik, burua makurtuz aurrera jarraitu duzu. Etsituta, ekidin ezin duzun egoera onartu izan bazenu bezala.

Logelara ailegatu gara. Eta giltza madarikatuak ez du atea ireki. Ez du lehenengora ireki, baina bai bigarrenera. Loditzen da atea hezetasunarekin, esan duzu irribarre tristeaz. Bizirik jarraitzen du egurrak, nik ez bezala. Bai, hórrela izan ohi da, onartu dut herabeti. Gela huts bat, ohe bat, paretetan kanfor usaineko paper loredua. Erraldoiak diren bitxilore laranja eta marroiak. Gurutzea zelatan ohe gainean. Urtetan ikasitako mugimendu lirainak erabiliz etzan zara eta, zer egitea nahi duzu, galdetu didazu, zeure begiradak galduta jarraitu badu ere. Beste garai bateko emakumea dirudizu. Zuriaren zuriaz larruazal gardenean desagertu diren. horietakoa. Lepoa estutzen dien kameua daramaten horietakoa. Gizonek jaso ditzaten eskularruak erortzen uzten dituztenetako dama. Alferrikako itxaropenean zaharkitzen ari den Penelope. Kalean ikusi zaitut eta neure buruari

esan diot, azkenean bera da, baina orain zer egin ahal didazun jakin nahi zenuke. Ezer ez, ahoskatu dut zalantzati. Begiratu nauzu eta, gazteegia, hitza astiro murtxikatu duzu. Kostata edo. Zeure burua zigortuz.

Gorbatari tinko heldu zatzaio. Gorbata baitaramat. Neure buruari esan diodalako, berak ez zaitu inoiz ikusi, dagokizun emakumea topatzen duzunean, gizon bat zarela antzeman behar du berehala: ez du zeure aurpegi musugorriak engainatu behar, ez dute lanari lotu gabeko zeure esku leunek izutu behar, ezin da tolesdurarik gabeko zeure begirada gardenean galdu. Gizon heldua zarela ulertu behar du. Horregatik jantzi dut gorbata. Armairuan estreinatu gabe zegoen setazko gorbata marraduna. Baina, gazteegia, hitza ebaki duzu ahapeka. Aspaldi sikatutako ezpain umelekin musukatu nauzu. Helduagoa emateko jantzi dut gorbata, baina, gazteegia, esan duzu eta musukatu nauzu. Urteen trebetasunez arropa erantzi eta titi perfektuak dituzu. Ez handiegiak ez txikiegiak. Berak, itxaroten ari nintzen emakumeak, titi perfektuak ditu. Perfektua da. Gizon bat naizela ikus zenezan jantzi dut gorbata. Antzeman duzu? Gizon bat naiz. Ulertzen al duzu? Aspaldian utzi nion lau hankatan ibiltzeari. Eskuekin gizasemeak akabatu ditut bidegurutzeetan. Izurriteei aurre egiteko ahalmena daukat. Enigma guztien esanahia ulertzeko sortu ninduten. Miretsia izateko. Ulertzen duzu? Ulertzen duzu? Gizona naiz... Alferrik, dena alferrik da, Beranduegi jaio nintzen.

Txikia sentitzen naiz biluzik, supituki lotsak irentsita. Horregatik utzi dut gorbata jantzita, biluztutako nerabearen larruazal bigunean kulunkatzen. Eta larrutan egin dugu. Kanean ikusi zaitudanean kafe batera gonbidatuko zintudala pentsatu dut, otsailean hotza egiten duelako, eta zu zarelako. Azkenean. Bilatzen ari nintzen emakumea. Tabernetako kristalak lausotzen dituen kafe beroa, azukrerik gabea, bizitza bezain mingotsa. Zigarro beltz bat partekatzen dugun heinean. Zaratatik gabeko barre algarak eginez. Zoriontsu azkenean... zoriontsu.

Larrutan ari gara orain, gorbata jantzita. Zure barruan hustu naiz, ia nahigabe. Nire txikia, esan didazu, baina ez dut gustuko hori, gizon bat naizelako, nagusia, kaleko alprojen artean erregea. Lokartzen ari naiz, eta ezin dut protestarik egin, logura saihestu ezinik nabilelako. Biluzik nago zure altzoan, lokartzen ari naizen bitartean. Ezin dut saihestu. Begiak irekitzen saiatzen ari naiz, indarrez, ezinean; bilaketa alferrikakoa izan dela pentsatuz. Eta inutila izango da zure bila berriz bueltatzea. Negar malkotan ikusi zaitut begirada galduaz, masailak zikindu zaizkizu rimeelaren beltzaz. Neure buruari, kontsola ezazu, esan diot, baina sakonegia da logura. Eta inutila izango da, dagoeneko kale kanto horretan egongo ez zarelako. Baina berean jarraituko dut. Kafera gonbidatzeko. Inoiz piztutako zigarroak elkarbanatzeko. Otsailean edo beste edozein hilabetetan. Horregatik gogor besarkatu nahi zaitut, aide egin ez dezazun. Baina ihesi doaz indarrak. Sehaska-

kanta abestu didazu. Ikaragarria. Non ikasi duzu abesti hori?
Eskaileretan kantatu dudana. Ikaragarria. Begirada galdua.
Ikaragarria. Ni itsu. Emakume perfektua. Logurak ez dit aide
egiten uzten. Okerrena, eta badakit zuk dakizula, edo ez dakizula
baina sumatzen duzula, edo biok dakigula baina ez genukeela
horrela izatea nahi. Ezin zen beste modu batean izan, ordea.
Idatzita omen dago dena mundu honetan. Ikaragarria. Odol eta
bilisaren tintaz aurretik izkiriaturako zorigaiztoko bizitzak.
Horregatik lokartu naiz eta badakit bihar ez zarela, hemen, nire
ondoan egongo.

YOCASTA

Urrunean ikusi zaitut, kutsaduraren lanbro zikina gainditzen saiatuz eta neure buruari esan diot, hor dago. Azkenean. Aurkitu dut. Bilatzen ari nintzen gizona. Ezezagun batzuek seinalerik gabeko bidegurutzean senarra erail zutenetik, bakardadean itxaroten ari nintzen gizona. Behar nuena. Zaharra naizen arren. Hotz handia egiten duen arren. Otsaila den arren eta hotz egin arren. Zaharra eta irrigarria izan arren kale gris hauetatik bueltaka gizon baten bila, jabearen arrastoa jarraituz dabilen txakur abandonatua bezain dohakabea emanez. Hori guztia sentitu izanagatik ere. Aurkitu zaitut.

Arimaren adabakiz josia daukat doluzko jantzia. Urratuak galtzerdietan. Eta pixagura naiz. Mamutzarra ematen dut andrearen soinekoan. Baina otsaila izan arren eta hotzak akabatzen egon arren, kaixo, esan didazu. Ikusi zaitut, arrotzen aurpegiaren artean, eta neure buruari esan diot, bera da, amets egin dudana gizona. Gazteegia agian. Zaramaren erdian aingeru bat zara, esateko gogo dut, artilezko jantzi beltza apurtu zaidan honetan, galtzerdiak urratu zaizkidan egunean bertan, bizitzan aurrera egiteko zalantzek bihotzean kabi egonkorra egin duten egunean. Material noblea zara plastifikatutako munduan. Caravaggioren mutil ederra. Baina, ba al duzu dirurik, galdetu dizut. Aldatu da zeure masailen kolorea, lotsagorrituta. Une

horretan, ekiditen saiatu naizen arren, gazteegia, pentsamenduak ihes egin dit, hortzen kontra supituki eztanda eginez. Egoera hutsaletan sortzen dira hitz hutsalak. Hau, ordea, ez da edozein egoera. Benin bakarrik gertatzen da hau bizitzan.

Begietara begiratu nauzu eta ezaguna zaitut. Ez dut aingerurik inoiz ikusi, aingeruak ez dirá nona jaisten zaborrarekin bat egitera. Ametsak inoiz betetzen ez diren legez. Hala ere, itxaroten ari nintzen gizonezkoa zara, gazteegia agian. Badakit aireratu nahi duzula, zurekin eraman leku argitsuago batera, hodeiek eta errinozeroek elkarrekin atseginez jolasten duten norabait urrunera, zorientasuna eta azukrea nahasten diren herrialde arrotzera; baina alkandora zaharrak eta gorbata berriak ez dizute uzten. Ironikoa da. Grabitatearen lotura gizatiarra gorbata marraduna baten menpe. Alkandora zahar bat eta gorbata berri bat daramazulako. Auzo zikin honetan. Trafikanteak ez ezik, inork ez du horrelako arroparik janzen hemen.

Gazteegia zara horren heldua izateko, horregatik ez zara ausartzen ni handik eramaten. Ba al daukazu dirurik, galdetu dizut gorputzean hozkirri batez astindua, baina ez dakizu zer erantzun. Galdera ez delako hori. Neure aurpegia ezaguna egiten zaizu. Urrutian ikusi eta badakit nor zaren, itxaroten ari nintzen gizona; zuk, ordea, ikusi nauzu eta bakarrik ezaguna duzu aurpegia. Ez naiz espero zenuen emakumea. Zaharregia, agian. Zaharregia.

Horregatik, gela bat daukat hor, esan dut. Gela bat daukat hor, azkar batean jakinarazi dizut, neu naiz, zure bila etorri naiz, aitortuko duzula sinisten. Baina ez da hori gertatuko. Ipuinetako printze urdinak ez direlako existitzen, gezurra delako txikitan esaten ziguten guztia. Gezurra bizitzan kontatu diguten guztia, hitz emandako guztia. Kolpea latzagoa izan zedin asmatu zuten dena. Baietz esan diozu logelaren eskaintzari, ados, goibel batez.

Etorri nirekin tabernara, esatekotan egon naiz, badakidala nor zaren, ibiltzean aireratzeko duten moduarengatik ezagutzen direla aingeruak, denbora pausatzeko duten dohainarengatik, egunsenti berriak sortzeko duten gaitasunarengatik. Ikusi zaitut eta kafe batera gonbidatu ahal zaitudala pentsatu dut. Beroa. Otsailean kalean hotza egiten baitu. Kafe bat ondoko tabernan. Behin zinemako izarrak izandako ahitutako aktoreak, barran zerbitzariarekin adiskidetzen saiatzen diren zulo horietako batean. Bihotzetan sabaietan bezainbeste zabaltzen direnean amaraunak. Eta poltsan ditudan zigarro eskasak konpartituko ditugu. Zoriontsu izateko, azkenean. Baina ez dizut sikiera hori esan, kafe bat hartzera gonbidatzen zaitut jantzia hautsi zaizalako: galtzerdietan urratu bat dudalako, pixagura naizelako eta norbaiten sorbaldan negar egiteko gogoak ditudalako. Baina taberna itxita dago. Goazen gora, esan dizut etsituta. Logelara. Eta ez didazu erantzun pelikula erromantikoen amaieran gertatzen den bezala, zeu zara, itxaroten ari nintzen emakumea; THE END erraldoi bat geure

aurpegietara hurbilduz doalarik, musukatzen ari garen bitartean.

Eskaileretan kantatu duzu. Neure aingeruak abesti bat kantatu du, aleluiaren ahots gozoaz. Giharrak izoztu dizkit susmo txar batek. Eskaileren erdian isilik geratu naiz abestiaren eztitasunean mugitu ezinik. Ea benetan dirurik duzun galdetu dizut. Baina galdera ez da hori, non ikasi duzu abestia, da galdera. Ea benetan dirurik duzun galdetu dizut. Billete mordoa atera duzu jeans gastatuetatik. Badakit aingeruekin ezin dela larrutan egin, bekatu nazkagarria izango litzatekeela, aingeruek ez dutela sexurik. Behintzat, hala irakatsi ziguten eskolan. Baina gizona zkoa zara. Gizon bat bere alkandora zaharra eta bere gorbata berriarekin. Eta gelako atea ez da ireki. Zerbaitek esaten dit ate hori ez dudala irekitzea nahi. Ate batzuk ez liratekeela ireki behar sekula. Baina bigarrenean ireki da. Loditzen da atea hezetasunarekin, neure burua zuritu dut nahigabe, irribarre tristeaz. Arrazoia eman eta begiratu nauzu, ez dut sartu nahi, esaten dute zeure begiek. Baina gorputzak ez du sekula begiek erregutzen dutena egiten. Independentek dira gorputza eta arima. Eta neure buruari, zu zara, esan diot. Eta biluztu zara, eta larrutan egin dugu. Eta, eta, eta...

Hortik atera nahi zaitut kafe batera gonbidatzeko ondoko tabernan, zure sorbaldan negar egiteko. Betiko lagun onekin egiten den bezalaxe. Zure bizitza barruan sentitu dut, boteretsu,

patu guztien indarraren jabe. Larrutan egin dugu, berehala lokar zaitezten. Ene altzoan. Lehenengo aldiz bailitzan begiratu zaitut. Amets ilun batetik esnatuz. Ordura arte ikusi ez bazintudan bezala. Ene altzoan lokartzen ari zara, ikaragarria, diot. Masailak malkoz beterik, pailazo erretiratuaren aurpegiaz. Ez. Ikaragarria. Zer egin dut. Ezin da izan. Aingeru hau... arnasarik ezin dudala egin nabari dut, itotzen ari naizela lorategi marroi eta laranjan. Begi bertsuak, aurpegi bertsuak. Kaskezurrean iltzatu zait paretako gurutzea. Zer egin dut, zer egin dut. Nire txikia, esan dizut. Nire txikia, esan dizut, baina benetan esan nahi dudana, ikaragarria, da, zer egin dut.

Lo egiten duzun bitartean jantzi ditut: urratu bat duten galtzerdiak, hautsitako soinekoa, lurrean sakabanatutako bihotz puskak. Gau mahaitik grinaz tolestutako billeteak hartuz... banoa. Ezin dudalako utzi dirua, nor, hartu gabe, ezer gertatu izan ez balitz bezala egin behar dudalako, beste edozein lana izango balitz bezala. Ez dut gehiago sufritzerik nahi, nahikoa sufrituko zenuen jada; gauean, kale arriskutsu hauetan zehar noraezean ibiltzeko, polizia ustelak eta hiesdun txaperoak zailtasunez baztertuz. Beste bat besterik ez dela pentsatu behar du. Kanean firin-faran zebilen bezero bat besterik ez. Itotzen ari naiz paperezko lore pozoitsuen artean. Ene aingerua. Ikaragarria. Ez dago esperantzarik. Galdutako semea da. Ikaragarria. Abandonatutako semea. Atea lehenengora itxi dut. Errauts bihurtu dira poltsan sakabanatuta

zeuden inoiz piztutako zigarroak. Urkatzeko ez dakit nahikoak izango diren nire hesteak, horretan saiatuko naiz, hala ere. Ez nazazu bila, arren, kale kantoian ez nauzu berriz topatuko eta. Bi zupada soilik eman ondoren, amorruz zapal dutako zigarrokin bat bezala hartu nau bizitzak.